Ročník XI. V Budapešti, 9. januára 1904. Číslo 2.

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 « — «
Na štvrt roka — 1 « 20 «
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielať predplatky, jako dopisy do novín ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 4 stlpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Naše povinnosti.

Mnoho rázy som rozmýšľal nad tým, či ľud náš bude vstave zodpovedať tomu povolaniu, ktoré preň vyznačila ľudová strana. Strana táto, aby previedla tú ťažkú úlohu, k vôli ktorej povstala: potrebuje oduševnenosť a obetavosť, t. j. aby každý kresťan precítil vznešený cieľ tento, a aby nešanoval ani práce, ani obetí.

To je prirodzená vec, že pár ľudí nevyvede nič, čo by priam aj život svoj obetovali za cieľ, ktorý previesť chcú. K tomu potrebný je celý národ. Sám národ musí sa namáhať, aby vydobudnúl pre seba budúcnosť, ktorá poistí mu jak zákonnité nariadenia, tak aj obranu a výživu. Teda musí soblieť so seba sobeckosť, ľahostajnosť a lakomstvo. Nesmie ľutovať žiadnej obeti; však namáhanie jeho jedine k jeho dobrému bude

Modlitba troch Kráľov.

slúžiť. — Jestli všetci cítime potrebu svedomitej a kresťanského ducha vlády; jestli všetci postavíme sa oproti nepriateľom naším: tak neni tej sily, ktorá prevládala by nás. Môže byť ten najväčší tyran ministerpresidentom; môže mať po ruke tých najvybíjanejších naháňačov; môžu sa tí odhodlať k tomu najhnusnejšiemu násilenstvu; môžu oni očividome šliapať zákon: no národ, ktorý spolu drží, nepremôžu. Bude stáť ako pevný múr kamenný; vydrží útoky banditov a s oduševnenosťou, s hrdinstvom a s obetavosťou dobije a došliape zlomyselných nepriateľov.

Zdá sa nám, že úmysel tento je nepreveditelný. Má v ceste rozličné prekážky.

Ponajprv vláda neprajná je kresťanom. Nás katolíkov za nič nemá, lebo život jej závisí od kazárov a frajmaurerov. Každý zadrapí sa do nás.

Ale aj my sami sebe sme si nepriateľmi. Ani u jedného vierovyznania nepanuje taká ľahostajnosť a bojazlivosť, ako u nás. Každý čaká na druhého, aby začal volačo; a keď aj kto začne, nemá nasledovníkov.

Treba by bolo spolu držať a jeden druhého sa posilňovať, ako to aj iní robia. Treba by bolo napomáhať našskú spisbu, priemysel a kupectvo, odtrhnúť sa docela od židovských výrobkov. Mali by sme spolky: či vzdelávajúce, či potravné, či úverkové utvoriť na vše strany. Potrebovali by sme vodcov. Oduševnených mužov, ktorí obetujú sa za nás. Ktorí sú láskou oddaní ku nám a ku ktorým v hoc akej záležitosti mohli by sme sa obrátiť, ktorí dali by nám rady a bránili nás.

Lež, čo najdeme z tohoto všetkého? Kde sú vodcovia ľudu? Smelí a ziskuprajní mužovia, ktorí obetujú sa za ľud?

Málo ich je. Dali by sa ľahko spočítať.

Ale pýtam sa aj na ľud. Či je hoden obrany? Zaslúži, aby sa kto obetoval zaň? Poslúchne dobrú radu? Má srdce, vtip a vôlu k tomu, aby nasledoval vodcov svojich?

Uznajme so žalostným srdcom, že nemáme k tomuto súci ľud. Ľud je slabý a pokazený. Nezaujíma ho to, čo je vznešené a užitočné pre celok. Len málo je tých vyberaných, ktorí povšimnú si múdrej rady a ktorí súci by boli k tomu povolaniu, ku ktorému chceme ho upotrebiť.

My namáhame sa za ľud. Chceme ho priviesť k dobrému. Dávame mu naučenie. Napomíname ho na chyby. Nám teda nikto nech nerobí výčitky, že nedbáme o ľud. My obetujeme sa zaň. To ľud ani neverí, že koľko nebezpečenstva hrozí nám zo strany protivnej. Nuž a máme sa naľakať? Máme aj my byť ľahostajní, aký je aj ľud. Máme ho nechať na seba? Máme ho viesť na popravište? Máme ho oddať neľudským nepriateľom?

Nech odpovedá ľud sám! Nech povie, či má potrebu na obrancov? Nech povie, či je zapotreby udržať kresťanstvo, a prenasledovať tých naničhodníkov, ktorí nenávidia kresťanstvo a robia trpkosti chudobe.

Ak ľud uzná, že áno, že toto je potrebné; ak uzná, že my za dobrobyt jeho a za kresťanstvo bojujeme: tak nech pripojí sa k nám bez meškania. Nech hľadá zástupcov. Nech venuje im dôveru a lásku bez zisku. Tak istotne vydobudne pre seba a pre svojich potešitelnú budúcnosť, a zostane mu to sladké povedomie, že nežil márne, ale konal povolanie statočného kresťana.

Od nastávajúceho roku očakávame zmenu. Dôverujeme, že ľud zanechá ľahostajnosť, odvráti sa na veky od liberalismu, a zaujme sa našich zásad a pripojí sa k nám. Dúfame, že nadobudne silného presvedčenia a najde láskyplných obrancov.

Tento novoročný dar prajeme si od Pána Boha. *Známy.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Provisorium s Talianskom.

V posledný deň minulého roku, po dlhších vyjednávaniach poverencov, bola uzavretá dočasná obchodná smluva s Talianskom. Výsledok vo všetkom zodpovedá očakávaniu. Známa klausula o dovážaní talianského vína s 1. januárom je zrušená a to bez toho, žeby Uhorsko bolo dalo za to nejaké odškodnenie. Od talianskeho vína, ktoré ešte minulý mesiac ako odpredané poslali na loďach do Uhorska, do 31. januára bude ešte platné staré výhodné clo 3 zlaté 30 krov v zlate. Potom ale ďalšie zásielky vína budú padať pod niekdajšiu colnú položku 20 zlatých v zlate. Dočasné jednomesačné výhody poskytnuté sú aj Uhorsku. Provisorium je platné na deväť mesiacov do 1. okt. r. 1904.

Novoročné zdravice.

Jako každý rok, tak aj teraz použily všetky politické stránky príležitosť nového roku, aby pozdravily svojich predsedov a, aby predsedovia títo osvedčili sa v odpovediach svojich pred verejnosťou o zámeroch, úmysloch a plánoch stránok svojich.

Dočasného predsedu strany ludovej, grófa Aladára Zichyho, pozdravil krátkou rečou ľudový ablegát Fr. Buzáth, na ktorú gróf Aladár Zichy tiež krátko odpovedajúc, vybrali sa všetci ablegáti ľudoví ku zakladateľovi strany našej, ku staručkému grófovi *Ferdinandovi Zichy*.

Na súkromnom byte grófa Ferdinanda Zichyho v mene všetkých prítomných ľudových ablegátov a celej strany ľudovej predniesol zdravicu svoju gr. Aladár Zichy na starého pána gr. Ferdinanda Zichyho.

V reči svojej poukázal na to, že nerozvažitosť bola od vlády, keď predostrela návrh zákona o zvýšeni počtu regrútov, ale nerozvažitosť bola aj oppozície (neodvislej strany) keď proti vláde postavila také požiadavky, o ktorých sa vedelo, že sú nateraz nedosažiteľné.

Z tých nerozvažitostí iba krajina sama mala ztratu a škodu velikú, a strana ľudová marne pracovala na tom, aby jalové boje snemové prestaly a aby činnosť zákonodarstva venovaná bola pálčivým otázkam, dobrobytu ľudu sa týkajúcich.

My dokázali sme vernosť svoju panovníkovi a vernosť k ústave krajiny; my sľubujeme, že s touto istou vernosťou budeme bedlive strážiť, aby sme navzdor akýmkoľvek nápadom programm svoj do života uvádzali.

Boh nech Ťa požehná. Boh nech živí Ťa ešte na mnohé letá! (Dlhotrvajúce éljenovanie).

Celkom dojatý odpovedal starý gróf Fčrdinand Zichy, i povedal odpoveď krásnu ku potešeniu a posmeleniu každej spravodlivej duše kresťanskej.

Starý pán gróf je už taký, a inakším byť nemôže. Boh, katolícka viera nadovšetko. To je jeho heslo.

Rozpomenul sa na tie mnohé prenasledovania, ktoré strana naša pri voľbách podstúpiť musela. My však proti násilenstvu nikdy nepoužili sme násilenstva, bo dôverovali sme, že proti pravdám naším kresťanským marné musejú byť všetky krivdy a násilenstvá. Pravda, čnosť a mravnosť kresťanská: toto je základom nášho programmu, v tomto záleží sila naša.

My máme veliký, vznešený cieľ pred sebou, a tomuto cieľu musejú byť podriadené ostatnie drobnejšie otázky. My chceme zachrániť kresťanského ducha pre Uhorsko. Chceme to nielen pre katolíkov, ale aj pre všetky ostatnie vierovyznania kresťanské, lebo ony sú nám bližšie, než novoveké nekresťanstvo.

V prvom rade máme chrániť si školy cirkevné, a to nielen katolícke ale aj nekatolíckych kresťanov. Lebo prenasledovanie našich škôl prinesie nám neveru a také smutné pomery, v akých sa teraz nešťastné Francúzsko nachodí.

My ctíme si práva nekatolíckych cirkví, ale žiadame si podobné práva aj pre cirkev katolícku.

O čo od prvopočiatku bojujeme, bolo manželstvo kresťanské. Tu sme temer nič nedosiahli ešte. A predsa základom štátov je *rodina*, a tejto základom je manželstvo kresťanské.

Nie armády vojenské a smluvy obchodné, nie premnohé zákony robia štáty šťastnými, ale kresťanská statočnosť občanov a svoboda.

My musíme všetko možné urobiť na sneme, aby sme si ľud zachránili a preň potrebné zákony, k polepšeniu jeho hmotného stavu vynútili.

Darmo povedajú, že pohyb kresťanský je potlačený; ten potlačiť sa nedá a beda tomu, ktorý bo ho chcel potlačiť. Boh živ vás a zachovaj všetkých a dopraj, aby v ruka v ruke pracovali sme všetci naďalej! (Dlho trvajúce, oduševnené éljenovanie.)

Košuthovská strana

tiež pozdravila svojho vodcu. Michal Babó pozdravil Franca Košutha, ktorý vo svojej odpovedi poukážuc na boje minulého roku prizvukoval, že minulý rok nebol bez výsledkov, lebo vôľa národa vedela odraziť nápad vojenskej moci, ktorú považovali za nepremožiteľnú. Ďalej poukázal na odvolanie návrhu o povýšenom počte regrútov, jako aj na ostatné výdobytky na poli vojenskej výchovy a všetky sobral pre svoju stranu ako jej úspechy. V ďalšej reči prizvukoval potrebu samostatného colného územia a potrebou sriadenia hospodárskych pomerov krajiny odôvodňoval zastavenie obštrukcie jeho strany, lebo dľa rečníka viedeňské kruhy len preto vrhly vojenskú otázku do uhorského politického života, aby pozornosť Uhorska od národnohospodárskych otázok odvrátily.

Apponyisti.

Títo, poneváč vystúpili z liberálnej strany, tiež pozdravili svojho vodcu. Na pozdrav Árpáda Szentiványiho gróf Albert Apponyi zaoberal sa zvlášte so svojim vystúpením z liberálnej strany. Mojou politikou bude i napotom, — riekol, — tá politika, ktorú som sledoval vtedy, keď sme v rámci niekdajšej národnej strany spoluúčinkovali. Nepretrhnutú, len z mojej ruky vypadnutú niť politiky tejto vezmem znova do ruky. Apponyi teda oznámil obnovenie svojej bývalej národnej strany, ačkoľvek v ďalšej svojej reči uznal veľký pokrok obsažený v programme Tiszovej vlády. Apponyi konečne prizvukoval, že bude bdieť nad tým, aby tento programm bol uskutočnený. Zatým potom Július Ságky pozdravil Árpáda Szentiványiho.

Vojna?

Žlté nebezpečenstvo. Zprávy z ďalekého Východu a chovanie sa Japonska naplňujú europejskú tlač obavami pred «žltým nebezpečenstvom», to jest pred možnosťou sliatia sa žltej rassy (Číňanov, Korejcov a Japoncov) v jeden mohutný *500 millionov* duší obsahujúci štátny celok. V pamäti Europejcov obživuje sa rozpomienka na veliku mongolskú a tatársku záplavu v časoch dávnejších a keď sa aj neobávajú podobného nového zaplavenia Europy hordami barbarskými, predsa doterajšie výdobytky civilisácie na ďalekom Východe staly by sa následkom takého sliatia sa celej žltej rassy ohroženými.

To počína znepokojovať už aj Angličanov, ktorí vlastne posmelovali a štvali Japoncov proti Rusku. Teraz už radi by skrotili duchov, ktorých vyštvali. Či sa to podarí, ukáže sa onedlho.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kresťana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkratšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútení budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok --- --- --- **4 koruny**
na pol roka --- --- **2 koruny**
na štvrť roka --- --- **1 koruna.**

Predplatiť treba len na túto adressu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Praktičná nauka pre mladoženíchov.

— Od *Zaoska.* —

Mladoženísi v terajších časoch hanbia sa chodievať na naučenie k pánu farárovi. Vyhovárajú sa, že sú už nie školské deti, aby sa učili katechizmus; a čo im je treba, to i tak vedia. — Páni farári sa ale zase ponosujú, že mnohý mladoženích nevie ani desať Božích príkazov, ani sedem svätých sviatostí, ba ani len modliť sa nevie. Ja síce nie som tvojim farárom, a preto sa ani nemusíš ľakať katechizmusa, ale ja, jako tvoj dobrý priateľ, chcem ti len dobrú radu a výstrahu dať v tak vážnej a dôležitej veci, jako je stav manželský. Táto rada ti veru nebude zbytočná; ona siaha do praktičného života. A naposledy pán farár ti všetko nemôže povyprávať a povedať, snáď mu mnohé ani na myseľ nesíde.

Dôverne ti môžem povedať — a ty mi to aj uveríš, že ja som ešte nikdy nebol manželom a som presvedčený, že ani nikdy nebudem, i preto som aj odlúčený od stola a od postele, ale zato som vstave dať tebe dobrú radu pri vstupovaní do stavu manželského; to patrí do mojeho odboru a do mojeho fachu zaoberať sa so záležitosťami manželskými.

Ženba a vydaj bývajú často jedna čudná, ba aj nebezpečná história, ktorá môže aj zle vypadnúť a ešte horšie sa skončiť. Má sa to s touto vecou asi tak, jako keď chce kto vyvandrovať do Ameriky. On nevie, čo ho očakáva v tej novej zemi, a čo tam najde. On dostane vážne myšlienky, či tá ohromná voda, čez ktorú on dni a noci sa má prevážať, nebude hneď aj jeho hrobom. On potrebuje dobrú radu, výstrahu zkúsených a svedomitých ľudí, ktorí majú v takej veci zkúsenosť.

Ja tiež nemôžem vo všetkom, čo sa týka stavu manželského, dať radu a výstrahu; ale niektoré pravidlá odo mňa môžu ti byť užitočné.

Jestli mieniš vážne vstúpiť do stavu manželského, na ktorom zakladá sa — dľa vôle Božej — spoločnosť ľudská, tak sa varuj:

1. Takzvaných *uličných motýlov.* Uličný motýl, dľa prírodopisu menuje sa po latinsky «papilio forensis», po nemecky «trauermantel». Obecný ľud menuje ho aj, že «uličná hajsula».

Tento uličný motýl je jedna ľahkej povahy, mravne rozheklaná uličná slečna, ktorá každému na krky sedá, jak ju len násilne dolu nesrazia. Zlatý prášok nevinnosti a poctivosti s krýdel jej duše je už celkom sošúchaný a sodratý. Tento uličný motýl vyniká bezočivosťou, nestydatosťou a nehanebnosťou. Tohoto uličného motýla najdeš všade, kde je uličná čvarga. On striehne na obecenstvo mužského pohlavia, keď ide do divadla, do cirkusa, na bál a čaká naň až ono vynde ztadiaľ a mieni po noci sa túlať. Policajt a drábi majú veľký kríž s týmto uličným motýlom, a poriadne publikum má zase pohoršenie. Tohoto uličného motýla ženského najdeš pri každej muzike, či je to už pri verklovej po mestečkách, či na dedine pri gajdoch. Motýl tento keď sa zostarie, premení sa na lárvu, a keď si svoje krýdla roztrhal, pripojí sa ku vandrovníkom, k šlajfiarom, atď. Keď však nezomre vo špitáli, tak ju najdu obyčajne mrtvú v jarku pri cestách, alebo pod šopou krčmy. Za mlady nosieva veľmi naškrobené kartúnové šaty, so žeravým kutáčom vykolmované vlasy; keď sa ostarie, chodí pod menom šlampa, stryga, lumpa. Pre jej smutne skončený život Nemec tohoto motýla menuje: Trauermantel

Že takáto uličná slečna nenie súca za manželku ani pre toho najchudobnejšieho človeka, to ti nemusím ani dokazovať.

2. «Veterná Meluzina» alebo aj «uličná Nymfa» je trošku z lepšej sorty uličných frajliniek. Ona dľa módy nosí rozdrchanú a jako senovú kopu vidlami vysoko natrasenú na hlave frizúru vo všelijakých secessiach. Aj jej na čele visia s ohnivým kolmajzom nakrútené vlasové hrtánky, čo jej vraj má dávať interesantnú obličaj a obzvlášte keď si s rižovou múčkou zabarví svoje lica a čelo, aby dostala bľadý panský výhlad a tieň. Ona vlečie za sebou celý kúr vône z voňavých práškov, vodičiek a pomády, aby sa o nos otrela uličným gigerlikom, nedospelým študentom, kelnerom, subjektom a barbierskym gešeftsfirerom. Ona sa nezakrýva naškrobeným kartúnom, jako jej uličné sestričky, uličné motýle, ale s popanštetým štofom, s piezračným a lacným «ševiotom», s blúzňou zo surového finiš-hodvábu, ktorá blúzňa je podšitá vetrom, preto tak ľahko môže lietať po uliciach jako vetrová Meluzina alebo Eolina. Vysokú svoju pipiškovú frizúru prikrýva si so širákom, ktorý obyčajne býva sedemkrát prerábaný dľa fazónu sedem hlavných hriechov.

Najradšej sa ony tam zdržujú, kde vojenská banda

hrá, kade vojaci maširujú a kde sa väčší žiaci učievajú a špacirujú a kde popanštené uličné publikum mužské — miešaného tovaru — sa prechádza. Ináč ale doma je chudoba de Badin.

Ony sa tomu veľmi tešia, keď im popanštení uličníci dávajú večer pod oblokom — ak je na ulicu obrátené — vyhrávať k pohoršeniu iným slečnám. Jestli ale ich oblok je len do dvora a blízko «aborlu» a romantičnejšieho výhľadu nemajú a predsa dostanú tú podoknovú muziku, to si ony tiež vážia, bárs aj dvorové partaje sa jedujú, že nemajú pokoja a robia z toho posmechy. To všetko takéto okenné kokety nemýli, ani sa nehanbia, ba ešte sú pyšné na to, že sú uctené, bárs aj v súsedstve «klosetov» bývajú.

Vzdor serenádam, oblokovým muzikám sa ony len predsa nevydajú; bo takí serenádoví aranžéri chcú len predsa vážnejšiu osôbku za ženu, a preto aj ony jako morské panenky Nymfy utonú v jazere zabudnutia, jak len nezostanú práčkami po kasárňach, alebo flajnárkami. A poneváč bývajú ony aj bezočivé jako osy, ktoré každému letia do očú, bývajú konečne zapovrhnuté a slúžia na posmech barbierskym učňom, kelnerom a žiakom, ktorí už zložili «matúrku» z huncútstva.

3. Za poriadne manželky sú nie súce ešte takzvané «*fortepianové tamborky*», ktoré s tým ukazujú svoju prednosť v spoločnosti ľudskej, že pri otvorených oblokách celý Boží deň bubnujú a báchajú na klavíri a pritom aj vyspevujú, aby ešte väčšiu pozornosť vzbudily na ulici, so svojim virtuóznym škrekom. Riadne chodievajú do teatrov, aby sa v nich naučily od komediantov fajnový «šlif», komediantský «bildung» a iné vyškľabovania. Čítavajú aj romány, to jest naničhodné knihy, by sa — vraj — naučily z nich salónovú konversaciu a všelijaké pikantné klebety. Pri tom naučily sa aj pre vyšší «bildung» pár francúzskych slov: «mersi» a «žužu» čez nos vyfrkať; ich francúzštine ale veru nielen rodený Francúz nerozumie, ale nerozumie ani na viedeňskej klinike doktor-špecialista nosových polypov. Takúto, so špajkovým, mošusovým mydlom namazanú a s kolínskou vodičkou voňavou a s ylang-ylang chinesským parfímom namáčanú «nadšád»-ku a «urihöldečku» ani len bohatý sedliak za ženu nechce; on radšej vidí truhlu na strovu, jako fortepiano, na ktorého buchot a bubnovanie by sa mu len svine naplašily, kravy poodtrhaly a kone v maštali dupotali. Ani remeselník prednejší takú nechce; on potrebuje ženu, ktorá vie chleba napiecť, fazuľového cušpajzu pre tovaryšov navariť, šaty prať a fľakovať. Chudobný pán a pisárik a iní z tinty a z pera žijúci nepotrebuje jej francúzsku nátchu, ani jej virtuózny škrek, lež potrebuje paniaze a nie speváčku a komediantského bildungu naladenú «urihöldečku» a jej pekne vyšívaný, ale prázdny «portmoné»-pudilár. Kto si takú chce vziať za ženu, ten musí mať dobre vykŕmený, našpikovaný pudilár a veľké dôchodky; bo taká klavírová tamborka potrebuje: kuchárku, kľúčiarku, pestúnku, dadu, dojku, frajcimerku, bo sama nevie nič a nechce robiť nič, len dľa módy špacirovať, vizity robiť, s officiermi konversovať, do divadla chodiť, mašamódky navštevovať, u cukráša vysedávať, na bicikly lietať, výlety robiť, po báloch sa vláčiť. To každého pudilár neuvládze. Takej sa každý obáva, aspoň rozumný človek áno.

4. Za ženy sú nesúce aj takzvané «kamilkové slečinky». Ony sa živoria z apatékového povetria. Majú vždy do roboty s migrénou, s nervozitou, s bôľom brucha a s klopaním srdca, zvlášte keď počujú, že tá a tá sa už vydala, aj dostala pekného a mladého muža. Ony chcú byť vždy šetrené a veľkú pozornosť iných čakajú. Ony dostanú nielen bôle hlavy a kŕče, ale dľa okolností, ak im čo po vôli nenie, aj kumštovne zamdlejú. S takýmito apatekárskymi kvietkami maj pokoj; bo nevieš, či ktorá nemá pod hodvábom zakryté škrofle na krku a na ruke; tvoja familia by sa mohla na takej škroflovitej pôde rozplemeniť k veľkému nešťastiu celej jednej generácie.

Rozprávky z dediny.

(Dokončenie.)

Veru veľká premena sa stala v Kotlovej. Na nohách sú starí mladí. Čakajú vodcov, ktorí vyslobodia chudobný ľud, a ktorí podelia medzi nich pozemky pánov a kňazov. Rovnako a svedomite. Svojmu zemskému pánovi dajú o volačo viac ako oni dostanú, aby nereptal, a aby videl jakí svedomití sú.

Len jediný človek chodí po dedine so žalostným srdcom a so sklopenou hlavou: staručký pán farár.

Skoro pädesiat rokov žil medzi týmto ľudom. Za dlhý čas verný mu bol, ako poslušné dieťa. A teraz? Olúpili ho o veriacich, ktorých od malička vychovával a vyučoval. Cudzí loptoši prišli do dediny, nasľubovali ľudom, pomútili rozum a otrávili srdce jeho. Pobúrili oproti kňazom a majetným ľudom. Hromžili na Boha, na kňazov, na zákony, na úrady. Vyzývali ho, aby stúpil medzi socialistov, tak dožije sa dobrých časov.

Ako to trápilo chuďáka starého pána farára! Smrtelnú ranu udreli na srdci jeho.

— Deti moje milé, napomínal ich skoro každý deň, neverte tým židovským apoštolom. Celý život som obetoval za vás a teraz keď už nad hrobom stojím, vidieť musím, že vrhli ste sa do náručia bezbožníkom, ktorí vás oklamú, oškodia a do nešťastia vrhnú.

Ale márne boly slová dobrého pastiera. Ľud bol zaslepený, a neveril mu.

Teraz ešte ráz, naposledy šiel medzi divý, a pobúrený ľud. Prosil ho, zalamoval rukami, ba aj zaplakal, ale všetko bolo márne.

— Čo ste prišli medzi nás? Kto vás volal, vy pes starý! Choďte sa modliť do kostola, oboril sa naňho jeden cudzí židáčisko, ktorý len v noci chodieval do dediny, aby ľud búril.

— Berte sa do prázdneho kostola, lebo ak nie, zabijeme vás, vrešťal celý ďav socialistov a dvíhali päste na úbohého starčeka.

Horko-ťažko vyslobodil sa z pomedzi besných surovcov, a pomáličky kráčal domov. Nemyslel že prežije toto. Bože môj sladký, teda za nič ťa nemá ľud tento, ktorý jednúc verným ti bol, ale slepo nasleduje tých lotrov, ktorí vedú ho do záhuby! Doma vrhol sa na kolená pred obraz Matky Božej, horko plakal, a modlil sa vrúcne za neverné stádo svoje. Tí divosi nevideli slzy jeho, ale Boh, od ktorého odvrátili sa, áno.

Ulica utíchla. Ľud poberal sa domov, ako čo by boli utíchly divoké náruživosti jeho.

Len že ináč bolo. Na noc čakali, vtedy bude veľké shromáždenie a prítomný bude Rudolf, korunný princ. Lebo ako vodcovia socialistov hovoria, nezomrel. ale skrýva sa po krajne. Kráľ hnevá sa naňho, lebo nedrží s pánmi lež s chudobou. Jednúc boli ho chytili žandári, a viedli k slúžnemu, ale Rudolf rozopal otrhané šaty, a ukázal skvôstné kráľovské so zlatom vyšívané, na prsoch s medalionami. Slúžny zaraz hodil sa pred ním na kolená, a prosil za odpustenie a pustil ho na slobodu. Teraz sem príde, bude aj rečniť, poistí ľud, že keď on bude kráľom, celkom inakšie časy budú. To tedy nech si ľud pomôže ako vie. Takto bláznili hlúpy ľud. A on sväto veril. Pomôžu si, lebo jaknáhle uvidia Rudolfa, napadnú kaštiel a prinútia baróna, aby podelil zeme medzi nich.

Nastala noc. Socialisti jeden po druhom schádzali sa na určitom meste.

Imrich Podustva tiež sa chystal k odchodu. Jako vzal klobúk a palicu, stála mu v ceste žena jeho.

— Kde ideš? pýta sa vlúdnym hlasom.

— Ta, kde aj ostatní. Dnes bude, čo má byť.

— Ty nepojdeš! Nepustím ťa!

Podustva zarehotal sa posmešne.

— Myslíš, neviem, k čomu sa chystáte? Máte svedomie? Ľudia ste alebo divé zvery? Čo previnili tí v kaštieli? Pamätáš sa, čo urobyl barón za všetkých, keď vyhorela dedina? Nuž a pani jeho koľké deti ošatila každé Vianoce? A vy čím sa zavďačíte? Ako zbojníci napadnete tých dobrých ľudí, a možno zavraždíte ich. Haňbite sa! Ale žije Boh, neminiete trestu.

Podustva chutne sa zasmial.

— Počúvaš ženo, tak meleš jazykom ani stará Boriša. Tak kázať ani ten starý farárisko nevie.

Posmešky gazdu dopálili ženu. Čo mala robiť, pustila sa do plaču. Objala deti a volala:

— Chúďatka moje, už nemáte otca, siroty ste. Vezmem vás odtiaľto, aby ste nikdy nevideli tohoto človeka ktorý odsotil vás od seba. Nevinných ľudí, dobrodincov našich ide zabiť. Takéhoto človeka nemôžete volať otcom. Nesmiete s ním bývať, jeho miesto je v žalári a na šibenici.

Deti naľakané lapily sa matky.

Slová popúdily Podustvu. Bojoval so sebou, či má poslúchnuť ženu, a či ísť. Srdce jeho nespokojne bilo. Aj tak bol ukonaný od toľkého korheľovania. Ledvy stál na nohách. Musel sadnúť na postel.

Manželka šla k nemu, chytila ruku a pravila: Imriško, žime tak, ako sme predtým žili. Buďme hoc do smrti chudobní, len to jedno sprav, že dnes doma zostaneš. Neurob to pre mňa, ale pre této nevinniatka. Čo bude z ních?

Podustva sklopil hlavu. Bolo poznať, že volačo strašného sa deje v srdci jeho. Koho má poslúchnuť? Vernú manželku, starostlivú matku a či kamarátov, ktorí ho zvábili?

Strach ho napadol. Počal triezveť. Volačo šoptalo mu, že žena pravdu hovorí.

— Prisahal som, že na veky socialistom budem, a že urobím, čo kamaráti žiadať budú, odpovedal.

— Komu si prisahal? Čertom pekelným; veď tí nemajú ani Boha, ani vlasti, ani statočnosti. Tvoja prísaha nič nestojí. Ty tu zostaneš pri nás, a nepojdeš medzi tých lotrov prekliatych. Mali by ich povešať do jedného! Čo je to za poriadok, že slobodne môžu mámiť a búriť svet! Pravda, nepojdeš medzi nich? Ako nám bude dobre! Usilovne budeme pracovať. Vychováme si deti. Boh nás požehná.

Podustvu dočista pomútily slová manželkiné. To nemôhol zdržať. Nebol navyknutý na taký život, aký viedol od toho času, ako zostal socialistom. Hlúpo hladel pred seba, a nevedel slova prehovoriť. Najmä, keď deti vrhli sa pred ním na kolená, sopjaly ruky a prosily so slzavými očami aby nešiel preč: ztratil rozvahu, pamäť, zvalil sa na postel. Onedlho usnúl, len silný dych prezradzoval, že žije.

Deti jeho ešte vždy klačaly pri ňom, sopjaly ručičky a šoptaly vrúcne: Ach milý anjelu strážca, neopusť tatička nášho!

***

Žena Podustvová ako strela bežala do kaštiela, že zradí, k čomu sa chystajú socialisti. Keď ta prišla, myslela, že neudržia ju nohy od ukonánia. Pani barónova práve sedela pri posteli chorého dieťaťa. Jaknáhle spozorovala prichodiacu, so sústrasťou pýtala sa jej:

— Čo vám je? Snáď dieťa vám ochorelo?

— Ach osvietená pani, môj muž je nezdravý, ba nie len on, ale celá dedina. Pobláznili ich, sú zdivení. Onedlho sem prídu. Dobíjať budú na kaštiel, možno zavraždia Vás aj s dietkami. Preto som prišla, aby som Vás upozornila, čo sa chystá. Či ste to zaslúžili za toľké dobrodenia? Nevďačníci! Prosím Vás, utekajte, zakiaľ máte čas!

V tom vkročil do siene barón. Pokojný bol, ako vo víchrici smelý kormidelník.

— Všetko viem, dobrá duša, hovoril sedliačke, podajúc jej ruku. Ďakujem za lásku a vernosť. Nech vás Boh požehná. Keď Boh s nami, kto proti nám? Však uvidím, kto sa opováži ruku podvihnúť na kaštiel môj, z ktorého toľko dobrodenia obsiahol ľud nevďačný. A jak najde sa taký, sám sebe bude škodiť.

Bobato obdarili dobrosrdečnú ženu, potom poháhlala sa k veľmi nezdravému mužovi svojmu.

Za ten čas sišli sa socialisti v jednom humne k porade. Tam boly aj daktoré ženštiny, medzi nimi aj bosorka Boriša.

Začala sa komédia. Dobre ju sriadili židovskí paplúsi, ktorí vydali sa za vodcov chudobného ľudu. Netrpezlive čakali Rudolfa, dediča trónu. Konečne prišiel. Odetý bol v otrhanom rúchu práve tak, ako vtedy pred slúžnym. Vodcovia predstavili ho shromaždeniu. Socialisti ako šialení padli pred ním na zem a bozkávali mu nielen ruky ale aj otrhané handry, ktoré mal na sebe. Krivonosi počali rečniť. «Že vraj páni a kňazi sú príčina, že chudobný ľud zle sa má. Tí zhabali pozemky, peniaze a bohatstvo, preto nemá nič chudoba. Ale už to nebude ďalej trvať. Tu, hľa, je syn kráľa. Jemu tiež nepáči sa tá nesvedomitosť, aby väčšina ľudí nič nemala, preto chodí po krajine, aby pozemky pánov a kňazov podelil medzi socialistov. A aby ste verili, že on kráľovič je, ukáže vám rúcho.»

«Kráľovič» shodil handry a prítomní div z kože nevyskočili, keď zazreli so zlatom vyšívané šaty a na boku dlhú šabľu.

— Áno, ja som nástupca trónu, syn kráľa. Prenasledujú ma, lebo bránim ľud chudobný. Ale nech že sa trasú, lebo je nás viac, ako ich. Vy verne poslúchajte vodcov. Robte to, čo vám kážu. To sú moji generáli. Najprv podelime majetky, potom vykoreníme pánov a kňazov, a sami budeme pánmi v krajine. Teraz napadneme kaštieľ.

Ledvy to vypovedal, brána sa otvorí a vkročia dnu žandári a vojaci. Celá stodola obkolesená bola vojskom a žandármi.

Vojenský dôstojník oslovil prítomných, aby sa v tichosti rozišli.

Nastal zmätok. Kráľovič a krivonosí vodcovia chceli prchnúť, ale žandári ich chytili.

Socialisti brali sa domov, len besnejší šomrali a dvíhali sekery a palice na žandárov a na vojakov.

Tí ešte aj teraz tíšili zaslepených, ale márne. Nepozostávalo iné, ako so zbrojou rozohnať ich. Nebezpečnejších lapili a odviezli do stoličného mesta.

Teraz tam stoja pred súdom. Smutní sú, vytriezveli a zdá sa, že mrzí ich celá komédia. Tam stoja aj vodcovia, ba aj jeho jasnosť kráľovič Rudolf. Celý je zronený. Trasie sa od strachu. Čoho sa bojí? Veď je syn kráľa!

Ale snáď nie? Veď má krivý nos, nohy ako levča. Židák je aj on, len ho obliekli za mátohu.

Dobre to vymysleli židovskí vodcovia socialistov. A ľud, ten hlúpy, ten naničhodný ľud uveril to. Zanechal vieru, Boha, deti svoje, robotu a statočnosť a poslúchal kmínov a na šibenicu súcich diablov. Ba ešte im platil peniaze. Hańba!

— Ako sa voláte? — pýta sa sudca «kráľoviča».

— Armin Reif — odpovedal ten.

— Akého ste zamestnania?

— Bol som kellnerom v Budapešti.

— A teraz čím ste?

— Kráľovič socialistov. Najali ma, aby sa vydal za Rudolfa. Obliekli ma do týchto šiat a vodia ma po krajine. Predstavujú ma ľudu, ako syna kráľa, z toho ohľadu, aby tým ľahšie uveril tomu, čo mu sľubujú a k čomu ho búria.

— Nehaňbíte sa?

— Prosím, takto mi je ľahšie žiť.

— No, čo poviete na to vy sprostáci blázniví? — obrátil sa sudca k socialistom.

Títo sklopili hlavy k zemi od haňby. No, dobre ich dostali židáci! Tak im treba, mali počúvať staručkého pána farára. Teda preto boli socialistami; preto sa odvrátili od kostola, od Boha, od spovedeľnice? Preto platili z výrobku do kassy socialistov, vlastne na všelijakých lumpov a loptošov? Aký posmech! Hej, keby ešte raz prišiel dáky socialista do dediny, ale by mu namastili dobre kríže!

— Nešťastní a hlúpi ľudia ste — hovorí sudca, — nemohli ste v pokoji žiť ako predtým? Teraz zákon bude súdiť nad vami...

Socialisti naľakali sa. Daktorí slzy utierali, iní hnevlivým okom hľadeli na kráľoviča a generáľov jeho. Hej, keby pán sudca dovolili, aby ich dľa zásluhy vyplatili! Prišlo im na um, čo im raz bol povedal ich dobrý pán farár:

— Neverte takým ľuďom, ktorí zrazu vrhnú sa na vás, ako vlci na ovce. Päťdesiat rokov žijem medzi vami, za celý čas za váš dobrobyt som pracoval, a ani teraz keď u kraj hrobu stojím, nežiadam inšie, ako blaženosť a dobrobyt váš.

***

V Kotlovej od pamäti sveta nestal sa takýto posmech. Mrzelo to sedliakov, najmä tých, ktorých odsúdili do žalára. Nikdy nebudú viac socialistami. Neradím nikomu, aby sa opýtal daktorého Kotlovana, kedy pride k ním Rudolf, nástupca trónu, lebo veru dolámali by mu hnáty, ak by nevedel utiecť.

Len Imrich Podustva chodil smele a hrdo. Takým usilovným gazdom bol, ako voľakedy. V dome jeho tá najväčšia spokojnosť panovala. Truhla, posteľ a iné ná-

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33½, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4½%-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

radie stojí na starom mieste. Gazdina nevie sa zavďačiť Pánu Bohu, že priviedol jej muža k rozumu. Ten ale neraz hovorí:

— Kto má rozum, nech neverí socialistom, lebo je medzi nimi mnoho kmiôov a cigáňov. Ak chceš prísť k voľačomu, drž sa Pána Boha. *Záhorský.*

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenú adressu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžme urobiť takým neprávostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

* * *

Jeho veličenstvo kráľ dňa 28. januára dojde do Budapešti, kde za dlhší čas ostane. Dotiaľ budú vo Viedni dva dvorné plesy a dva dvorné obedy delegátov. Počas budapeštianskeho pobytu jeho veličenstva aj v budínskej kráľovskej palote bude dvorný bál a viac dvorných obedov, na ktoré pozvané budú notability politického a spoločenského verejného života.

Nový viedeňský nuncius. Cez Brussel dochádza ten ešte nepotvrdený chýr, že bývalého brusselského nunciusa J. Granito di Belmonte-a s privolením uhorskej a rakúskej vlády pápež Pius X. vymenoval za pápežského nunciusa do Viedne.

Vyznačenie. Úradný časopis oznamuje, že dr. Jakuba Haasa (žida), lekára stolice turčianskej, jeho veličenstvo kráľ vyznačil rytierskym krížom rádu Franca Jozefa.

Inštallácia nitrianskeho župana. Z Nitry oznamujú, že nového nitrianskeho hlavného župana Vilhelma Thuróczyho dňa 7. januára inštallujú do jeho nového úradu.

Voľba. V Spišskom Podolínci dňa 29. dec. volili obecní úrad. Rychtárom sa znovu stal Franc Duchon, titulárny hlavný slúžny na penzii; podrychtárom tiež znovu Marusinszky, stolár; aj druhí úradníci ostali starí, len podlesný je zvolený nový a síce v osobe Andreja Mayera, staviteľa.

Mráz. Následkom tuhých mrazov, ktoré už od viac dní trvajú, nielen na hornovidieckych riekach ale aj na Dunaji pláva už ľad dolu vodou. Následkom tohto na Dunaji už prestaly chodiť lode a vtiahnuté boly do zimného prístavu.

Katastrofa v Čikagu. V Iroquoys divadle v Čikagu dávali kus «Knieža s modrou bradou» a tu hral aj komík Foy, ktorý keď oheň na javišti vypuknul, s javišťa volal obecenstvu, aby pomaly a v poriadku opustilo divadlo, žeby nenastala tlačenica. Krem toho vyzval riaditeľa hudobného sboru, aby dal hrať veselý kus, žeby to obecenstvo uspokojilo. Dirigent len vtedy opustil svoje miesto, keď mu už vlasy horely. Foy upokojil aj hercov a tomu možno ďakovať, že herci a na prízemí sediace obecenstvo sa skoro všetko ratovalo. Hrdinsky zachoval sa aj dr. Muldon, čikagský katolícky biskup, ktorý práve vtedy šiel popri divadle, keď oheň vypuknul. Biskup vbehnul do divadla, vyliezol na galeriu, odkiaľ mnohých ratoval. Policajti ho chceli zadržať, ale on zostal pri došliapaných obetiach dotiaľ, kým ho len plameň a dym nezahnal. Potešoval zomierajúcich a silným hlasom udelil im posledné rozhrešenie. Pri požiari zahynuli len tí, ktorí sedeli na balkóne a na galeriach. Mešťanosta čikagský jedným nariadením zatvoril devätnásť divadiel, ktoré nenie sú dostatočne vystrojené proti ohňu. Pre požiar dosiaľ chytili 22 ľudí, medzi nimi hlavného riaditeľa Plunketta, ktorý dozerať mal na stroje a ochranné prostriedky, a chytili aj Williamsa Mac Mullena, ktorý spravoval osvetľujúce stroje javišťa. Mullen pri policii udal, že oheň zapríčinil elektrický stroj, od ktorého chytily sa záhyby opony; on rukama chcel udusiť oheň, ale sa mu to nepodarily, kričal tedy o pomoc, pribehli strážnici divadla so svojimi patentovanými ručnými striekačkami, ktoré však v osudnom okamihu vypovedali službu. «Daily Mail» píše, že pri požiari zahynulo 582 ľudí, už aj s tými, ktorí dosiaľ zomreli v nemocniciach následkom utrpených popálenín a úrazov. V Čikagu panuje veľký smútok. Všetky obchody sú zatvorené a na domoch vejú čierne zástavy. Pohrabné podniky sa spojily a spoločnou silou usporiadajú nevídaný pohrab, pri ktorom šesťsto ľudí uložia do hrobu. Na ústrednom hrobitove vo dne v noci kopajú hroby: 600 jám pohromade poskytuje úžasný obraz. Nemecký cisár Vilhelm poslal telegramm predsedovi Roeseveltovi, v ktorom mu v svojom i v mene svojej manželky cisárovny Augusty vyslovuje hlbokú sústrasť nad týmto neslýchaným nešťastím, ktoré stihlo ohyvatelstvo mesta Čikága.

Vyznačenie. Spišský župan vymenoval podslúžneho Ernesta Vinklera v Starej Vsi za titulárneho hlavného slúžneho.

Revísia priemyselného zákona. V ministerstve obchodu v záležitosti revísie priemyselného zákona robia sa veľké prípravy. Krajinské, ako i cudzozemské data už posbierali a na základe týchto vypracujú základné zásady. Cieľom vypracovania návrhu ohľadom revísie priemyselného zákona ešte v januári svolajú odbornú poradu, ktorá bude pozostávať z poslancov krajinských odborných kruhov.

Vyrabovali poštu. Z Ríma oznamujú, že do poštovnej miestnosti, kde prijímajú balíky, v noci vkradli sa dvaja za listonošov preoblečení ľudia a ukradli viac balikov, v ktorých boly cenné papiere. Ako úradne sdeľujú, škoda obnáša 150.000 frankov.

Zimný čas v hore.

Americký dar prešovskému biskupovi. Z gréckokatolíckeho biskupstva prešovského mnoho kňazov účinkuje v amerických Spojených štátoch. Títo kňazi nezabudli na svojho biskupa dra Jána Vályiho z príležitosti jeho 25-ročného biskupského jubiläuma a v sprievode vrelelého pozdravenia poslali mu do daru skvostnú zlatú reťaz s diamantovým krížom. Biskup Ján Vályi z vďaky uhorským kňazom v Amerike účinkujúcim pošle opäť svoju podobizňu.

Bazilika z prvej doby kresťanstva. Z Triestu oznamujú: Neďaleko Gradova vykopali veľkolepú baziliku pochádzajúcu z prvých kresťanských časov; posaváď našli mnoho utešených mozaikov, kresieb a nápisov.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáliž je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky?* Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» v Budapešti.

Pradeľňa v Szepes-Olaszi už skúpila ľan od občanov v Horných Kočkovciach a v Beluši a síce za veľmi prajnú cenu. Metrický cent platila po 9 korún, čo poukazuje na velmi dobrú jakovosť dopestovaného ľanu. V tom, že sa gazdovia strednej Trenčianskej začali opäť zaoberať pestovaním týchto tak veľmi užitočných rastlín, nemalú zásluhu má v tom hospodársky spolok trenčianskej stolice.

Riaditeľná vzducholoď v Segedíne. Segedínsky obyvateľ Ján Moldoványi ministerstvu honvédstva navrhol, že on zhotoví riaditeľnú vzducholoď, ktorá bude môcť aj na vode plávať, len aby mu dali nejakú podporu na trovy. Ministerstvo honvédstva teraz cestou mesta Moldoványimu odkázalo, aby sa v záležitosti tejto obrátil na ministerstvo vojenských záležitostí.

Vojenská vzbura v Bileku. Smutný chýr došiel z Bosny. V Bileku vzbúrili sa starí vojaci, ktotých — poneváč zákon o rekrútoch ešte nenie odhlasovaný — i po Novom roku zadržali v službe. Jeden oddiel v Bileku ležiaceho 69. pešieho pluku (zo Stolného Belehradu) vrátiac sa z cvičby pri čítaní «befehl»-u na dvore kasárne odhodil zbraň i celé vystrojenie a vypovedal poslušnosť. Vojaci zatým vyšli z kasárne do mesta a tu po krčmách robili kriky a na mnohých miestach dotrhali obraz kráľa. Kommandujúci generál alarmovať dal celú posádku, na čo výtržníkov pochytali a pod silnou strážou odviedli do väzenia v Tribinje, kde ostatne tiež panuje veľký nepokoj medzi starými vojakmi. Jedna stotina v Tribinji ležiacej garnisony vypovediac poslušnosť vybrala sa na železničnú stanicu, že odcestuje, ale žiaden vlak nešiel a vojakov pochytali a tiež uväznili. Vojenská vrchnosť zaviedla prísne vyšetrovanie a nešťastní vojaci, ktorí sa dali nerozmyslene zachvátiť náruživosti, zaiste odnesú si za to ťažký trest.

Povinnosti kňaza mimo kostola. Čanádsky biskup Alexander Dessewffy z príležitosti Nového roku na svoje kňazstvo upravil pastiersky list, v ktorom kňazov upomína na tie povinnosti, ktoré očakávajú na nich mimo kostola okolo naprávania spoločenstva a uľavovania sociálnych čili spoločenských nerestí a nespravodlivostí. Pastiersky list pozornosť kňazstva vyvoláva zvláště proti socialistickým buričom, ktorí chudobnému ľudu hlásajú také nauky, ktoré ľud jakživ nepočul a ktoré protivia sa i jeho náboženstvu i presvedčeniu. Dobrý kňaz na takéto pohyby nemôže sa dívať so založenýma rukami. Dôležitá úloha čaká na kňazstvo aj v boji proti pijanstvu, v zakladaní a vedení dobročinných tovaryšských družství, v podporovaní priemyslu a poľnohospodárstva rozširovaním náuk a konečne zakladaním úverkových a potravných spolkov.

Vražda. V Krompachoch (Spiš) dvaja haviari, Jozef Jelačis a Ivan Mirič, prišli do zvady, ktorá ich tak rozhorčila, že Jelačis pochytil sekeru a s ňou Miriča tak veľmi po hlave uderil, že ten na mieste zomrel. Mordára hneď chytili.

Cteným čitateľom do pozornosti.

Každému do pozornosti odporúčame preto, aby opravdový Feller Elsa-Fluid, ktorému čas je, objednali si, totižto, aby nečakali do tedy, zakiaľ na tento výborný liek nemáme už súrnu potrebu. Známo je aj tak, že naši odberatelia lekárne Fellerovej na tisíce dostanú objednávky mnohokrát tak pozde, že treba im na ne i čakať. Nakoľko je ale Fellerov Elsa-Fluid najlepší a na koľko najstarší a odporúčajúci, na toľko by mal vždy pri ruke byť pre istotu u každej rodiny. Opravdového Fellera Elsa-Fluid-u cena pri dobierkach je: 12 flašiek, alebo 6 duplovaných flašiek 5 korún s dobierkou. Aby ale objednavatelia nejaké napodobňované oťahy totižto nie pravdivé, dostali, lepšie bude, keď ct. obecenstvo obráti sa jedine na samého dorabateľa u *Jána V. Feller*-a, lekárnika v *Stubici*, Templom-u. 18. (Zágrabská stolica).

***

Prvá naša žiadosť je vždy tá, aby sme boli zdravý, a toto dá sa docieliť len s upotrebením s duplovano-elektromagnetickým krížom č. 86967 St. S. Úplné zdravie mnohým tisícom on prinavrátil. Vynálezca jeho, pán Albert *Müller*, Budapest V., Kálmán-u. č. 18 každodenne dostáva poďakujúce prípisy, z ktorých jeden v doslovnom odpise tu uverejňujeme: Ctený pán Müller! Nie nadarmo čítal som v novinách poďakujúce osvedčenia o Vašom duplovano-elektromagnetickom krížu č. 86967 Sz. B., ale je to skutočne čistá pravda. Kríž ten veľmi pomáha! Iba od troch týždňov ho nosím a už som zdravý. Mával som krče žalúdkove a klanie srdca; bol som bez chuti a reumatičný, tak že s jednou rukou nič nevládal som pracovať aj v jednej nohe mal som bolestné trhanie, ale teraz pomocou Vášho kríža dobrému Pánu Bohu a Vám môžem ďakovať, že som zase zdravý. Túto správu môžem každému odporúčať. Boh Vám žehnaj. S úctou *Emil Murányi* v Krompach Tepliciach.

DOPISY.

V Johnstown Pa. Nord Amerika.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Čítávam nášho obľúbeného «Kresťana» noviny, ale som sa nedočítal dačo od tunajších za morom vzdialených krajanov.

Zaiste ctení čitatelia nevezmú mi za zle, keď pár slov napíšem z tejto našej druhej slobodnej milej domoviny.

Nás tuná Slovákov v Johnstown Pa a všade po druhých plejsoch chvála Pánu Bohu jesto dosť; lenže čo je z toho, keď braterská láska medzi nami nepanuje žiadna. Sami Slováci oproti Slovákom, katolíci oproti svojim duchovným píšu, im do Pán Boh vie akých nadávajú, to sú tí do človečej kože skrytí Satanáši. A to vždy ide tak, keď máme my Slováci v dačom napredovať. Veru sa ani nečudujem, že nás iné národy pre našu hnusnú závisť posmievajú, že Slovák nenie človek. A preto sa toľko rodákov hanbí za nás.

Nesmiem zabudnúť aj to ctením čitateľom oznámiť. že tu v Amerike máme aj katolícke časopisy, ktoré nás všetkých jak rím. katol. tak aj gr. katol. v nádeji a vo viere povzbudzujú.

Ale žiaľ Bohu, našli sa takí bludári, ktorí chcú zničiť všetko, čo je Kristovo. Napádajú nás verných katolíkov, stavajú nám sydla, aby nás do svojho blúdu zamiešali ale buď Bohu chvála vždy sa najdú silní pastieri, ktorí svoje stádo vedia si udržať. Sláva im!

Musím poznamenať, že tu voľáky bludár opísal Marianskú Slávnosť na Hore Levočskej, že vraj to komédia a modloslužba, ale mu vytrepali na chrbát a mu dali na známosť, že Boh je nie náhlivý, ale pamätlivý, lebo im bude tak na pomoci ten Ježiš Kristus, ktorého tá Panna Maria nám na svet priniesla, ktorej sme my úctu na Hore Levočskej vzdávali.

Smutné časi nám nadišly. Robota nám veru, drahí čitatelia veľmi klesla. Kde robilo 6—10.000 ľudí, robí teraz ani polovica a ako som slyšal že zastavia prácu viac fabrik v celých Spojených Štátoch na viac mesiacov, a kde sa bude robiť, tak tam robotníkom z tej dosť biednej a ťažko zarobenej pláce kompanie na každom dollárku 10 centov utrhnú; a tak ktorý teraz za 1 dol. 25 centov tu robil, dostane 1 dol. 13 centov. Všetko draho, roboty nič. To je preto, bo svetová výstava bude na rok v St Louise, druhá príčina sú ale voľby ktoré sme mali, a ktoré zas budú na Präsidenta.

Mnoho krajanov chodí za robotou, ktorí prišli z kraju pred dvoma mesiacmi, tí ešte roboty nemajú a tak by aj domov pošli nazpät, ale nemajú peňazí a tak len im dlžoba rastie, ale Bohužiaľ najdú sa aj taký, ktorí v lete negazdujú a na zimu povandrujú.

Voľba na štátnych úradníkov sa už previedla, čo môžem povedať že Pán Boh bol na pomoci všetkým tým, ktorí dobre chcú pre ten národ chudobný, a tak sme zvíťazili, čo myslím, že aj pri budúcej voľbe Präsidenta si zase zastaneme, aby ten chudobný svet zase mohol si pre svojich kúštik chleba zarobiť v tej slobodnej zemi, kdežto v kraju by musel orať pod bremenom liberálsko tatárskym.

Musím poznamenať, že tu voľby terajšie sa bez všetkého kortešovania prevedly, lebo Salooni (krčmy) sú tu vtedy pozatvárané a hlasuje každý, kto má len ten malý domčok alebo má americký papier, tuná nepozrú, že «hej, Jano koľko platíš» na zednáro-liberálnych tatárov.

Krajania zanechajte už raz tú besnicu, nenapomáhajte svojich nepriateľov, ale vstúpte k striezlivosti spolku, tak, ako tuná v Amerike mnohí vstúpili do spolkov striezlivosti.

S tým ostávam cteným krajanom a čitateľom nášho «Kresťana» verný krajan a ctiteľ, inším časom viac.

Pravdomluvný Amerikán.

***

Z Lopašova.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Poneváč z našej obci málo dopisov chodí, teda chytám sa ja pera a chcem druhým čitateľom niečo nového zvestovať.

V našej obci bola teraz vianočná hra, v miestnosti novej spolkovej budovy. Drahí čitatelia, je to jedna pekná a zajímavá vec, ktorá nás všetkých poslucháčov od radosti až k plaču pohne, preto, lebo u nás aj v súsedných obciach toho nebolo. Ach, Pane Bože, čo nám ešte na ďalšie spôsobia ten náš pán farár *Ferdinand Sándorfi!* Pán Boh nech im je odplata, včúľ na zemi, a po smrti v nebeskom kráľovstve za tak veľké unúvania a nech ich Pán Boh živí za mnoho liet. Majú oni pre nás a našu cirkev ešte jedno, a to bude škola znova vystavená, nad ktorou nás hlava bolí už od pár rokov. Lenže darmo, toho neminieme lebo nám je to potrebné; len ich, toho velebného pána farára musíme o to prosiť, aby nám z jejich rozumom boli nápomocní, a zato ím chceme byť povďační. Čo nám spôsobili viac všetkého, to už nemusím mlúviť; len to, že všetko dobré.

Drahí čitatelia! Chcem vám ešte niečo podotknút, by sa nás všetkých lepších ľudákov malo týkať.

Počul som, že by nový predseda ministerský Štefan Tisza, mal rozpustiť snem, a že by boly nové voľby. My si tých volieb nežiadame, ale keď už budú, nuž tu sme zase! To by si mal každý ľudák v pamäti držať, najmä vo fraštackom okrese, že jako nás preháňali a držali na

zime, a my nepopustili sme predsa. Držme sa i nabudúce o mnoho viac, i nebojme sa žiadnych panákov, ktorí by nám prekážali cesty našého práva.

Nebojme sa, Pán Boh nám bude na pomoci; len sa mu utiekajme srdečne.

A tí, ktorí sú kresťania a katolíci a odtrhnú sa od nás, nech prosia to zlaté teľa s tými inoverci; lebo však aj oni sú voli, lebo sa dajú vodiť od tých židov a hovoria: «to sú páni, tí majú peniaze!» — No, no, no! Počkajte, príde aj na vás mráz a bude vás ozábať o svätom Duchu, lebo vás nebudú zakrývať tí židáčkovia, len v čas voľby; po voľbe vám aj vašu halenu vezmú.

Všimnite si, drahí ľudáci môjho napomenutia, a vy, ktorí ste boli liberáli, obráťte sa k nám a budete vidieť, jaký spokojnejší život mať budete, lebo i tak chodíte od tej voľby minulej s ovesenou hlavou, keď vidíte ľudáka. Prečo sa nás haňbíte, však sme z jednej obci?

Všimnite si týchto slov bratia poblúdilí a zanechajte ten mešec Judášov (ači snáď Grünhutov a Braunov) a vstúpte do kruhu čitacého a do spolku, lebo len tam máte pokoj v kresťanskej striezlivosti.

Štefan Šteruský, ľudák.

***

Z Radošny.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane» uverejniť.

My tu žijeme tak pri tichu, nikto o nás nečuje, ani do týchto noviniek nikto žiadneho dopisu neodošle; tak ja volačo sdelím.

U nás v našem majeri lichva onezdravela na slimačku; ale jakoby aj nie, keď jej všelijakú krmu hnilú a plesnivú dávaju, a potom v tých blatách a dáždoch orali na nej takí chlapci 10—12-roční aj burgyňu vozili do Piešťan. Nuž čo by tá lichva neonezdravela, keď ju tak prenasledujú.

Teda to oznámili vrchnosti, tak potom prišiel zverolekár a aj našu sedliacku obecnú lichvu preskúmal. Nuž naša lichva všetka je zdravá a predsa zakázal von s ňou chodiť; nesmie nikto ani na potoku napájať, ani ošípané von vyhnať. A to je pre nás veľmi obťažné, lebo už aj studňe vypovedajú, nestačia s vodou. Z potoka by si doviezol, ale nesmieš hovädziu lichvu zapriahať. A teda však je ten majer až na hornom konci, tá nemoc odtiaľ nepríde; a nech panským zakážu, keď majú lichvu nezdravú, nie nám, keď máme zdravé všetko.

Potom aj to je s nami zle, že hneď jarmaky zakážu. Nuž čo ten sedliak, jak sa môže oplácať, keď nemá už zbožia predať? S lichvou, s ošípanými nesmie ísť na jarmak; a keď nemá jako porciu zaplatiť alebo sporiteľnu, tak ho ekzekujú a čo má zpredajú keď mu aj nič nezostane, môže ísť trebárs s kapsou.

Veľmi sme utláčaní na všetky strany; len daňky splácame, vojakov dávame a žiadneho práva nemáme.

Matej Czvik.

***

Z Hornej Zdáne (tekov. st.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím úctive uverejniť týchto mojich pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane».

Poneváč ja vidím a čítam so všetkých strán hornieho kraja všeliaké dobré dopisy, tak sa aj ja osmelujem pero do ruky chytiť, aby som cteným čitateľom niečo prehovoril.

Z nášho novobaňského okresu žiaden dopis sme ešte nečítali čo je veľmi smutné pre nás katolíkov, že sme tak slabí boli za našu vieru, ani tí najlepší katolíci nič nebojovali.

Ja úfam v Pána Boha, že aj v našom novobaňskom okrese sa už ľud zo sna prebúdza, o čom som už aj presvedčený. V niektorých obciach je ľud dobre zaujatý za ľudovú stranu, ale sa čudujem iným obciam, že sa neopovážia svoju vieru brániť a ľudovú stranu podporovať, tojest stranu kresťansko-katolícku, ktorá nás tak bráni a zastáva jako sám Pán Ježiš Kristus naložil jeho námestníkom.

U nás ešte aj teraz staroliberáli sa krčovite držia a veľké fígle stvárajú; nielen židia, ale aj katolíci a to len takí, čo ináč veľmi malý podiel majú z mastného hrnca, čo len dno lýžu.

Bolo by dobre, ctený čitatelia novobaňského okresu, aby sme sa aj my zorganizovali aby pri budúcej voľbe nás staroliberálna strana už viac pod jej zástavu nedostala za trochu pálenky.

Staňme si už ráz aj my pod zástavu ľudovej strany; sviažme sa silno spolu a s Božou pomocou zvíťazíme nad staroliberálmi.

Nech žije ľudová strana! *Verný ľudák.*

***

Z prievidzkého okresu.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Ráčte byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane» uverejniť.

My gazdovia nemali sme dobrú jaseň. Mnoho dažďov bolo, preto sme mali mrchavé roboty. Oziminy — nadovšetko raže — nám slimáky zožraly po celom okolí. Mali sme vo viacerých obciach slinačku, a preto sme mali tichvacie jarmoky zatvorené. Títo nepriatelia gazdov nám veľmi škodily. Nuž ale čo máme robiť? Len nie zúfať. Pán Boh nás za to neopustí, keď sa ho len my nespustíme. A veď máme ešte u nás aj priateľov. Tam v Priedvidzi, v tej slúžnovskej kancellárii. Pán Filberger a pán Abafi, to sú naši opravdoví otcovia. Tí nás chránia a bránia od všetkého zlého. Vždy sme im na rozume. Už skoro išli títo páni aj tie slimáky lapať, aby nám neuškodily. Keď ich nemohli polapať, chceli ich pokutovať. Ale sa presvedčili o tých slimákoch, že sú to samí liberáli. No tým svätý pokoj. Ej keby to boli ľudáci!

Skoro som sa pomýlil. Čoby nám ľudákom bolo! Však sú to náš otec ten pán Filberger aj pán Abafi. Tak nás pekne obchádzajú v tej kancellárii, ani svoje milenky.

No a čo nás niekdy pokutujú na 30, na 50, na 200 korún, to je nič. Dobrý otec zavše tak robí, že tresce svoje dietky.

Chudáci, títo naši otcovia, majú veľmi mnoho roboty. Kortešujú bez prestania. Keď prídeme do tej kancellárie, to je prvé: «No, ak budete so mnou, bude takto; ak nebudete, bude tak.» Že vraj aj slimačka by nebola bývala, keby sme neboli ľudáci. Takto vyprávali pán Filberger. Ach, Bože môj! Teda sa tie naše voly už všetky liberáli. Nech im len dajú vóta, nuž tak iste zvíťazia v prievidzskom okrese liberáli!

Hradčania majú dobrú pamiatku po tej slimačke. Pán Filberger im dovolil pásť a pán Abafi ich pokutoval po 30, aj po 50 korún. Takto robia dobrí otcovia. Dobre kortešujú. Nech len prijdu do Hradca, však im dáme slimačky! Nezabudneme to. Lapcú nám vždy dve na tri v tej kancellárii, že vraj keby sme mali liberálneho ablegáta, žeby nás oslobodil od všetkého platenia; ale že na ľudového ablegáta tam nič nedajú. — Nuž z deravého duba len sova vyletí. — Aké prasa, taký kvik. — My už dobre vieme, čo nám liberálni ablegáti vykonali a čo nám ľudoví konajú.

Mali sme veselé Vianoce. Veľkomožný pán dr. Alexander Ernszt, náš ablegát, nás navštívili. V čiaušanskej doline boli v nedeľu po obede, a síce v Rástočnom, v Jalovci, v Brusnom a vo Veľkej Čiauši. V pondelok do obeda boli na Malej Čiauši, v Lipníku a v Chrenovci. Veľmi krásne ich všade prijali. Všetci občania, ženy a mládež ich v každej obci už čakali, a ich reč očúvali. Nadovšetko ich ale najkrajšie v Chrenovci prijali, s banderiumom a s peknou hudbou (tu pán farár hudcov učia). U pána Salčánieho malé raňajky boly. Potom aj pána farára navštívili pán ablegát. Pána veľkomožného ablegáta sprevádzali po obidva dni pán Koloman Bresztyenszky z Prievidze. Aj pri tejte príležitosti sme sa presvedčili, že aký sú zaujatý pán ablegát za nás voličov, a preto sme aj my oduševnení za pána veľkomožného nášho ablegáta. Len takto ľudový ablegát a ľudáci spolu môžu strvávať. Však či by nás to liberálny ablegát navštívil? Ten by povedal: «Však som vás kúpil ako somárov; čakajte zase 5 rokov, dostanete potom zase trochu obroku. A vyprávať vám nebudem!»

Pri tejto príležitosti sa mnohí občania ponosovali u pána veľkomožného ablegáta, že ako ich pán Filberger straší a nahovára na liberálnu stranu. A to najviac v slúžnovskej kancellárii. Nuž dajte pozor občania naši na to, keď vám ten pán Filberger budú tie všalijaké táraniny laptať, aby ste mali aspoň dvúch svedkov. Potom ich pán ablegát svojou cestou naučia, že pán slúžny majú iné povinnosti, nadovšetko v kancellárii, začo ich my chudoba platíme, ale nie kortešovať a tak hnusne všelijakými sprostosťami a cigáňstvami. Už sa môžu haňbiť. Odkedy sú u nás slúžnym, inšie nerobia, len čo kortešujú. A to všetko ani fajku močky nenie hodné. Však sa už presvedčili dva razy pri voľbách r. 1901. Nuž čo nám nedajú pokoja? Marné je ich laptanie. Čo oni za pár mesiacov nalapcú a nakortešujú, to im pán veľkomožný náš ablegát za dva dni všetko prekazí. My sme katolíci a ľudáci, my budeme spolu držať ako reťaz. Oni nech si hľadajú takých bláznov, čo im ich táraninám uveria a nech s nimi držia. V našom okrese takých bláznov veru nenie. A tým pár, čo jest, nech im len prichystajú toho obroku, však sú maštale hotové.

S Bohom do videnia. *Jano z vidieka.*

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adressu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kresťan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

K. B. drotár. Vysvetlenie podali sme listovne.

Joz. Dur. v K. Ďakujeme za horlivosť, len hľaďte ešte čím viac vykonať. Pri dobrej vôli a chuti ide to.

Ján Bachan v Johnstown Pa. Odpusťte milý priateľu, že s Vášho dopisu vynechali sme malú čiastku; nebolo miesta.

Organista. Či je poslaná harmonisácia dielom v liste spomenutého hudobného skladateľa.

Odberateľ. «Slovenské domové kalendáre» môžte objednať si v T. Sv. Martine u Jozefa Gašparík. Cnna 16 kr. (32 hal.)

St. Ko—r. Došlo. Srdečná vďaka!

837—13. O takom časopise nemáme známosť. Ale ak sa dobre pamätáme — čítali sme, že bude vraj vychádzať vo Viedni a to ráz do týždňa. Tlačený bude veľkými vypuklými literami. Keď dostane sa nám do ruky, upovedomíme Vás o jeho adresse.

B. P. J. K. Ako vidíte, tu je. Té druhé nebolo možné. Budúcne!

Viacerím. Kalendáre pošleme v tieto dni, spolu s brošurkami.

Vel. p. K. M. v D. Poslali sme. Srdečná vďaka!

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, *že ktorú knižku u koho objednať máte.* To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Čísla na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» *Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.*

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúcno je,

aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Beszterce (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ľudovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.)

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z pobožného života, zfotografoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «Posol Svätého Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «Posla Sv. Antona» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezabudbnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adressu: «Posol Sv. Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nieto lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaniu zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adressy: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatitelia «Posla Svätého Antona» obdržia túto knižočku zdarma.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Včelár, *nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárské i opakovacie školy*. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrúbnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostalí, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. *Pšenica:* tisská K. 7·35—7·85, peštianska K. 7·15—7·75, belehradská K. 7·35—7·80, banátska (76 kilogramová) K. 7·30—7·70. — *Raž:* K. 6·00—6·20. — *Jačmeň* na krm K. 5·40—5·70. — *Ovos:* prvotriedny 5·50—5·65, druhotriedny 5·40—5·50. — *Kukurica:* K. 6·10—6·25. — *Repica:* K. 10·00—10·50. — *Proso:* K. —·——·—

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	13·40	12·90	12·50	12·00	11·70	11·40	10·80

č.	7	7½	8
K.	9·60	8·00	6·20

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 9·75—10·50, tmavý K. 7·20—7·85, drobný K. 11·00—11·50, tarkavý K. —·—. *Hrach:* K. 11·—12·00. — *Šošovica* veľká čistá K. 10·00—12·00. — *Konopné semä:* K. 9·00—9·50. — *Ľanové semä:* prima K. 12·90—13·00. — *Rasca:* K. 29·00—30·00. — *Mak:* sivý K. 25·00—26·00, modrý K. 26·00—27·00. — *Ľadník:* K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* raffinovaný K. 87·00—88·00, kockový K. 89·00—90·00, kandis tiely K. 87·00, žltý K. 86·90 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 147·00 do 148·00. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 35·50—36·00.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 41·50 prima ruskô (***) K. 32·50 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 15·75—17·00, slavonský (1903) K. 16·00—16·50 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 14·50 do 15·00, srbské (80—85 kus.) K. 15·50—16·00.

Ďatelinové semä: lucerna K. 55·00 do 60.00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 3·60—3·80, žlté K. 4·00—5·00 za 100 kilo.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomosti a bez výloch snadne a poctive zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adressu pod zn. «E. 806.» anonen. oddeleniu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

500 zlatých vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartillovej ústnej vody,** jedna flaška 35 kr. prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach 2 úst. (Za balenie platí sa 10 kr, osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň** (Wien) 19/I, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakíh napobňovateľov, ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebolak dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 franko.

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adressu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) **Amalienstrasse.**

Do úctivej pozornosti odporúčam balsam Svätého Antona Paduanského. Nezčiselne mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že ctitelia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nec uti k jedeniu, chudobe krve, hlavybôľu, lámkám a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom treni, dokazuje istý a zvláštný úsprech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučné u

Jozefa Hübner, lekáreň «Červeného kríža, Baja, Erzsébet királyné-út 22. szám.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané **9 kor. 60 fill.**, lepšie **12 kor.** Biele mäkké, jak páper **18 kor.** — **24 kor.** Biele ako sňah mäkké ak páper, driapané **30 kor.** — **36 kor.** Rozposielanie s dobierkou franco zamenenie a nazpäť prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Najlepšie

Koše

dodává známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicich (Čechy).

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Veltov kríž!

Nietajni prostriedok

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseľuje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpaniu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach. migrenu, klopaniu srdca, bolasti hlavy a zubov požltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti hlavných nemociach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemociach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. ď.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozornujeme ctené obecenstvo, že môj apparat nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporučané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utcza č. 18/C. Vadász-utcza na rohu.

Ochranná známka.

Vážne upovedomenie!

Kto chce si poľahčiť unavnú prácu žatvy, nech nezameškáva obstarať si «Delo-oceľovú kosu generála Dewetta». Pán **Pavel Sohr, v Somogy-Szill** je jediný rozposielateľ týchto kôs, vzhľadom na pokročilý už čas, tak sa zariadil, a každá objednávka ešte v deň jej obdržania bude odoslaná, takže aj obiednávatelia z najďalších čiastok krajiny obdržia objednané kosy behom 3—4 dní. Tým, ktorí telegrafičné objednajú, telegrafičné trovy firma vynachradí. — Presná adressa a byt objednávateľa nech je zreteľne vypísana.

Telegrafičná adressa: KASZASOHR, SZILL.

Ceny Delo-oceľových kôs generála Dewetta pri zaručení:

65	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
—.95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.50 zl.

Pri objednaní 5 kusov poštové trovy platí fabrika. Pri objednaní 10 kusov platí poštové trovy tiež a jednu kosu zdarma zašle na radáš. — **«Diadal»**, nákovka a kladivko pár **85** kr. — Opravdivá **«Amegaui»** oslička **20** kr. Pri objednaní 10 kusov bez platenia poštových trov.

Vánža novinka! Patentovaná veľmi praktická kosu pripevň ujúcaka bab (karika) 20 kr.

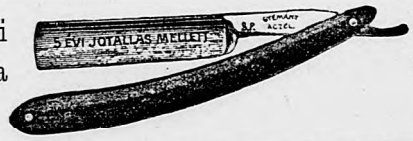

Diamant-ocelová britva s 5-ročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cennú schráňku na britvu zdarma.

OCHRANCA ŽIVOTA.

Skutočná udalosť zo života. — Rozpráva: **ONDREJ FABIAN V TURKEVE.**

Napodobnenie tisku je zakázané.

Odkedy je svet svetom, nikto ešte tak nezkúsil osoh čítania, ako môj otec, ktorý bol ťažko nemocný a že je teraz zdravý, môže ďakovať len tomu, že vie čítať.

Osem rokov sa trápil môj otec na **žalúdkový krč, črevové neduhy, nemálokrevnosť**, každý rok ho napadla **červienka** a pritom **klopanie srdca.** Toto boly jeho vnútorné choroby. Lež trpel neborák aj na strašné zovnútorné neduhy. Ohavne ho trápily **lámka a rheuma, bolel** ho **driek,** mal strašné lúpanie a nebolo mu žiadnej pomoci. Už-už vzdal sa toho, aby vyhadzoval groše na lieky, do perín zakrútený celý deň sedel pri kachľoch a čítal z modlitebnej knižky a z kalendárov. Naraz vám zkrikne: — To je ono!... — Čo? — pýtali sme sa ho.

— To je ono! — opakoval starec a ukazoval na jednu poviedku s nápisom «**Tajomstvo jedného starca**», v ktorej istý Štefan Szabó vypráva, že už žiadon liek na svete nemohol mu pomôct, konečne sa obrátil ku chýrečnému **Fellerovmu «Elsa-Fluidu»**, z lekárne **Eugena V. Fellera v Stubici,** Templom-utca 18. sz. (záhrebská stolica), ktorý nielen jeho vyliečil, lež ešte aj mnohých iných ľudí v obci. Nechceli sme pokaziť nášmu úbohému otcovi jeho dobrú vôlu a na jeho žiadosť dali sme mu doniesť z lekárne **Eugena V. Fellera** v Štubici, Templom-utca 18. sz. za 5 korún 12 flašiek toho «Elsa-Fluidu», lebo menej nepošle. Pán lekárnik na poštovú dobierku poslal nám jeden tucat flašiek Elsa-Fluidu a pripojil k nemu aj návod o upotrebení, z ktorého sa dozvedeť, ako treba liek užívať. Poštu zaplatil on sám.

Za 14 dní každú hodinu 20 kvapiek vypil môj otec v mlieku z tohto voňavého «Elsa Fluidu» a každé rano a každý večer sa dobre natrel týmto «Elsa-Fluidom». Od 9. dňa sa lepšie cítil a začal už aj chodiť, o dva týždne ale bol už úplne zdravý.

V dedine a na okolí sa onedlho každý dozvedel, že môj otec je zdravý. Všetcia si objednali **Fellerov Elsa-Fluid** a div-divúci, každému osožil. Tu len niekoľko pádov chcem pripomenúť: Štefan Dandár následkom svojej staroby mal **slabý zrak,** už skoro oslepnul a preto začal užívať Fellerov Elsa-Fluid. O šesť týždňov mal taký zrak, ako mladý človek. Ján Veľký a ešte iných 20 ľudí mali **klanie, bolenia drieku,** bolela ich **hlava a kríže,** veľmi **kašlali,** mali influencu a Fellerov Elsa-Fluid všetkých vyliečil. Žena Karola Erősa mala **závrat,** bolely ju **prse** a mala **horúčku.** Gazdina pána farára dostala na tvári **otvar,** na nohe mala zastaralú ranu, **bolel** ju **krk.** Ondrej Zázvorka a jeho šestoro detí trpelo na **žltačku, žaludkové neduhy,** mali **zatvrdnutú stolicu a hlísty.** Fellerov Elsa-Fluid tak tieto ako aj všetky iné nemoce úplne vyliečil.

Elsa-Fluid stal sa ustavične viac chýrnejším, chudobní ľudia poskladali svoje groše a mnohí si objednali dohromady **4 tucty za 16 korún,** aby im to takto lacnejšie vyšlo. Tento liek osoží aj drúbéži a ošípaným. Môjmu starému otcovi nedalo pokoja, ako by mohol preukázať svoju vďaku pánu Eugenovi V. **Fellerovi,** ktorému mohol ďakovať celé svoje zdravie. Keď raz prišiel z kostola, povedal mi takto: To môžem čítaniu ďakovať, že som v kalendári na tento dobrý liek prišiel, ktorý bol ochrancom môjho života, sadni si teda syn môj a napíš lekárnikovi Fellerovi, ako som bol chorý ako mi pomohol **Fellerov Elsa-Fluid**, a aby nešanoval groše, ale aby dal vytlačiť do novín a do kalendárov, nech vie celý svet, aký výtečny liek je jeho Elsa-Fluid. — Vy, milí čitatelia, keď si chcete dať doniesť Elsa-Fluidu a chrániť sa chcete od všelijakých iných bercenných padelanín, takto adressujte:

Eugen V. Feller, lekárnik

Stubica, Templom-utcza 18. sz. (záhrebská stol).

Daj Pán Boh, aby sa tento zázračný liek nikdy neminul a každému tak výsledne osožil ako môjmu starému otcovi.

Len napodobneniny nekupujme, lebo načo napodobneniny kupovať, keď za tie isté peniaze opravdový Fellerov Elsa-Fluid tiež možno dostať? Pozorujme teda na meno «Feller».

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa")

musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — **Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov «Elsa-Fluid** vyznačený bol zlatou medaillou, krížom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného kríža vyznačil shotovitela «Fluidu» záslužnou striebornu medailou. Objednávajte si Fellerov «Elsa-Fluid» len poštovou dobierkou, alebo za vopred zaslané peniaze.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

12 fliaš	alebo	6 dvoj. fliaš	5	korún	—	hal.
24 «	«	12 «	«	8	«	60 «
36 «	«	18 «	«	12	«	40 «
48 «	«	24 «	«	16	«	— «
60 «	«	30 «	«	20	«	— «

Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu!

Zdarma dostanete pokaždom **opätovne** objednanom tucte **Elsa-Fluidu** 1 flašku.

Ďalej odporúčajú sa **FELLEROVE**

Rebarbara-Elsa-Pilulky

Najlepší, najlacnejší, tisíckráť vyprobovaný prostriedok **na prehnanie**; účinkuje rýchle, isto, bezbolestne, zvýšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a ulavuje bôle a choroby žalúdka a trávacích ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí **4 koruny** franko.

Poneváč najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno **„Feller"**, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Gold-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid atď.). Nesvedomití ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa».

Len **Fellerov-Elsa-Fluid** je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztratí žiadúcno je písať list **rekommandovaný.**

Vo všetkých časopisoch to môžte uverejniť, že Váš Elsa-Fluid je výtečný prostriedok, ktorý tak mne, ako i mojim známym výtečné služby učinil, tak na pr. pri reume v prstach, bolení očú, atd. — Elsa-Fluid každému odporúčam a Vám som velmi povďačná za tento prostriedok.

Buziás.

Barónka Geramb.

Kto chce dostat **Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky,** nech si objedná listovne a jasno napiše adressu jediného dorábateľa:

Eugen V. Feller, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona

Stubica, Templom-utcza 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekarnika **Jozefa Töröka,** Kráľovská ulica č. 12 v lekárni «Nádor» dra **Eggera** Váci-körut č. 17. a v lekárni **Bélu Zoltána,** Szabadság-tér.

Bez Vášho Else-Fluidu naďalej nechcem by, lebo velmi som ho oblubil. Moji priatelia oproti bolasti zubov ho upotrebovali, ale aj oproti beleniu hlavy je tiež výborný! Nech Vás Boh živý! Tak píše

vo Velkom Kolačíne, o. p. Dubnica (trenč. stol.).

Juraj Csacska.

Tlačou Stephanaeum. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utcza 28/a